

SIĆANI SLAVUJ¹

Izabrane haiku pesme iz Edo perioda

NOVA GODINA

I sreća ova
na zlatnoj je sredini.
Moje proleće.
Isa

¹ Tradicionalna japanska poetska forma, *haiku*, nastala je na početku Edo perioda (1603–1867), kada je u Japanu konačno mir uspostavljen, posle viševekovnog razdoblja građanskih ratova za prevlast između feudalnih gospodara. Mir je omogućio dotada nevideno širenje pismenosti među običnim ljudima, izvan aristokratije, sveštenstva i ratničkog staleža. Nastali su veliki gradovi kao što su nova prestonica Edo (sadašnji Tokio) sa milion, Osaka i Kjoto sa po trista hiljada stanovnika. U njima je stasavao građanski stalež, bogati trgovci i zanatlije. U potrazi za sopstvenim kulturnim identitetom, građanstvo razvija različite umetničke žanrove, koji upravo u Edo periodu doživljavaju svoj procvat. Najpoznatiji među njima su *kabuki* pozorište, *ukijoe* slikarstvo i *haikai* pesništvo koje će se kasnije zvati *haiku*.

Haiku je lirska poetska forma sa svega sedamnaest slogova, raspoređenih na tri dela (stope ili stiha) po metričkom obrascu od 5/7/5 slogova. Po pravilu sadrži *kigo*, tj. reč ili izraz koji određuje godišnje doba u pesmi.

Danas, *haiku* se piše širom sveta. I u Srbiji ima mnogo poklonika ove vrste poetskog iskaza. Internacionalizacijom, on je pretrpeo mnoge promene. Smatramo da nije na odmet ponekad se osvrnuti na njegove korene, njegove izvorne oblike, da bi se sagledala dubina tih promena: kuda ide *haiku* u svetu, šta je u njemu novo i vredno a šta nije.

U ovom izboru, zastupljeno je devetnaest istaknutih pesnika iz tog perioda, sa trideset i tri pesme, svrstanih u četiri godišnja doba, s Novom godinom kao posebnim delom. Ovde su izostavljena dva velika imena, Bašo i Buson, jer je ovaj prevodilac već ranije preveo i objavio njihove *haiku* pesme.

PROLEĆE

Sićani slavuj
pokakio grančicu
rascvale šljive.
Onicura

Dođi da ti dam
konak pod kišobranom,
pokisla lasto!
Kikaku

Luduje mače,
rve se i sapliće.
Maleni leptir.
Kikaku

Na međi jednoj
trenutno je prestao
kreket žabaca.
Kjorai

Mesto Ohara.
Pod bledom mesečinom
leptirić pleše.
Đoso

U ratnoj priči
tužnije no u pesmi –
brdo Jošino.
Šiko

Mršava žabo!
Ne daj se, evo tu je
Isa uz tebe.
Isa

Hej, vrapčiću moj,
skloni se, skloni se s puta!
tuda prolaze konji.
Isa

LETO

Obrijah glavu,
na gori Crna Kosa
promenih halju.
Sora

Onakvog kakav sam
napadaju me vaši –
peti je mesec.
Bončo

Oblaci plove
dok ležeći ih gledam.
Letnja odaja.
Jaba

Ata šarenog
jašem kraj cveća dojcije.
Osvitak zore.
Kjoroku

Kupam se s irisom.
Listovi se skupljaju
kod mojih grudi.
Širao

Na Uzumasi
samo bambusovina.
Sja letnji mesec.
Širo

Oprosti, Bože,
slušam setvenu pesmu
dok dremkam danju.
Isa

Svežina vetra
krivudavim sokakom
dopuza k meni.
Isa

JESEN

Pijem ja sake
od svoje petnaeste –
pun mesec danas.
Kikaku

Jesenje nebo
visoko iznad krošnje
kedra na brdu.
Kikaku

Žuta i bela; sem njih
ne bih druga imena
za hrizantemu.
Ransecu

Prekrasan mesec.
Po površini vode
beli dim mili.
Ransecu

Opraštamo se
dok grizemo jabuke –
na uzbrdici.
Izen

Noć s mesečinom.
Na kamen izašao
i peva cvrčak.
Čijođo

Svitac u jesen
svetluca bleđe nego
kapljica rose.
Bakusui

Ispari rosa,
zabele paučina.
Travnato polje.
Širao

ZIMA

Ima i takvih:
kroz zimsku kišu trče
mostom na Seti.
Đoso

Sedim poguren
pored vatre gde lek vri –
ah, ta hladnoća!
Đoso

Obrlih mangalu,
a bradurina mi tad
zakloni pupak.
Rocu

U donjem gradu –
na duboki sneg sipi
noćna kišica.
Bončo

Sama se reka
proteže do u beskraj.
Polje pod snegom.
Bončo

Reka u zimu.
Na plutajućem smeću
jutarnje inje.
Kito

Žar u pepelu.
Na zidu se nazire
senka Staroga.
Ćomu

Taj berač rotkve
tek izvađenom rotkvom
pokaza mi put.
Iša

(Izabrao i sa japanskog preveo **Hiroši Jamasaki Vukelić**)